THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
THE HEBREW JOURNAL
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
251-253 QUEEN ST. WEST Telephone Adelaide 3967-4517
Subscription Rates $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS
Single Copy—3 cents
PUBLISHED BY
CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD.
H. Winberg, Pres. and Gen. Mgr.
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O., Toronto, Ont.
January 22nd, 1913

וויכטיגע פאסירונגען פון דער וואך

די פעדעראלע וואהלען פון לעצטער וואך האבען ניט נאר געגעבען די ליבעראלען א גרויסע מאיאריטעט אין פארלאמענט, א מאיאריטעט וואס זיי האבען שוין לאנג ניט געהאט. נאר עס איז אויך געשאפען גע־וואָרען די לאנע, ווען פאר די קאנסערוואטיוען איז אוועקגעשטעלט געווא־רען די פראגע וועגען פירערשאפט. ניט נאר באשעפטיגט מען זיך יעצט אינ'ם קאנסערוואטיוען לאגער מיט די אורזאכען, וועלכע האבען געפיהרט צום גרויסען דורכפאל, נאר עס ווערט אויך געשטעלט די פראגע — ווער וועט זיין דער פיהרער פון די קאנסערוואטיוען, יעצט ווען ארטור מיהען האט אפילו קיין „סיט" אין פארלאמענט. דריי מאהל ווי עס קומען שוין פאר וואהלען אונטער מיהען'ס פירערשאפט, און ביי אלע דריי וואהלען האט די קאנסערוואטיווע פארטיי פארלוירען, פארלוירען אפילו אין אנ־טאריא, און אינ'ם קאנסערוואטיוען לאגער הויבט מען דאריבער אן צו גלויבען, אז אהן קוויבעק קען קיינמאל ניט די קאנסערוואטיווע פארטיי דערשלאגען זיך צו מאכט, אבער מיהען וועט קיינמאל ניט זיין אנגעטבאר פאר קוויבעק, זוכט מען דאריבער א נייעם פיהרער, און א רייע נעמען ווערען דערווייל אנגעגעבען.

און דערווייל וועט זיך היינט, אפשר צום לעצטען מאל צוזאמענ־קומען דער מיהען קאבינעט, וועלכער וועט זאפארט רעזיגנירען, און נאך די וואך וועלען מיר שוין האבען צוריק דעם מעקענזי קינג רעזשים.

דער דורכפאל פון די קאנסערוואטיוען אין די פעדעראלע וואהלען האט אויך געמאכט א טיילווייזען שטריך אינ'ם רעכטונג פון די אנטאריער קאנסערוואטיוען. וואלטען זיך די פעדעראלע וואהלען געהאט געענדיגט גלייכזאם פאר זיי, וועלטען די פראווינציעלע וואהלען אונזערע אין אנטא־ריא זיכער פארגעקומען אין די קומענדע טעג, יעצט אבער איז עס געגע־בען א זאך פון שפעקולאציע, ווייל פרעמיער פורגוזאן שווייגט, און פון דיינע ערקלערונגען ווייסט מען נאר ביז יעצט, אז עס וועלען פארקומען אבער מען ווייסט ניט צי דאס וועלען זיי ביי־דעלעקשאנס אין די ליי־דיגע פלעצער, וואס דאס הויז האט, אדער עס וועלען זיין אלגעמיינע וואה־לען, אבוואל אורטיילענדיג לויט דעם גערעדער און די צוגרייטונג וואס קומט יעצט פאר ביי די קאנסערוואטיוען, קען מען זיך ביכער ריכטען אויף אלגעמיינע וואהלען.

ווען די וואהלען זאלען אבער ניט זיין, דער „אנטאריא טעמפערענס עקס" וועט שפיעלען ניט קיין קליינע ראליע אין די קומענדע פראווינצי־עלע וואהלען.

* * *

אין ענגלאנד זענען אין פארלויף פון דער פארגאנגענער וואך גר מאכט געווארען איניגע צוגען אינ'ם קוילען־סטרייק, אבער ווי עס ווייזט אויס, איז עס נאך גאנץ ווייט פון שלום.

פרעמיער באלדווין האט לעצטע וואך פארזיכערט די מינעך סטרייקער, אז די רעגיערונג וועט זיי צוהעלפען צו שליכטען דעם סטרייק, בתנאי זיי זאלען זיך זאפארט צוריקקערען צו דער ארבייט. דעם פאר־שלאג האט ער געמאכט אין דער פארמע פון א בריעף, אדרעסירט צו איי. דושיי. קוק, גענעראל־סעקרעטאר פון דער מיינער פעדעראציע, אנערקע־נענדיג אין פרינציפ די פראגע פון א נאציאנאלען אגרימענט, אבער פאר־לאנגענדיג אז דערווייל זאלען זיך די מינעך־ארבייטער באנוגענען מיט די־סטריקט אגרימענטס, און היינט מאנטאג דארף די עקזעקוטיווע האנדלען גיכען דעם אויף א ספעציעלער פארזאמלונג.

עס האנדעלט זיך יעצט אין א וויכטיגען פונקט, ניט נאר אין א פראגע פון שכירות און שטונדען, נאר צו צ'ברעקלען די מיינער־ארגאני־זאציע, וועלכע האט ביז יעצט פונקציאנירט אונטער גלייכע באדינגונגען מיט ארבייטער אין די מינעך, און איי. דושיי. קוק האט דאריבער, נאכדעם ווי ער האט דערהאלטען דעם פריעדענס־פארשלאג, אויסגע־דריקט זיין מיינונג, אז ער גלייבט ניט אז אזא „סעטעלמענט" זאל קענען שטאנדהאפט ווערען, און אז די לאנע איז יעצט אזוי ווייט פון פארענדיגט ווערען, פונקט ווי עס איז געווען מיט צוואנציג וואכען צוריק.

* * *

די לאקארנא אפמאכען, ארום וועלכע עס האט זיך אזוי פיעל גע־מעסלט, זענען ענדליך לעצטע וואך אריין אין קראפט. מיט דייטשלאנד'ס אמריקע אין דער נאציאנעל־ליגע זענען אפגעשאפט געווארען אלע שטראפען פאר דער גוטהייסונג פון די לאקארנא אפמאכען, די לעצטע געהאט א פונקט, אז זיי ווערען נאר עפעקטיוו דאמאלסט ווען דייטשלאנד וועט אריין אין דער ליגע. און דאריבער איז לעצטע וואך פארגעקומען די פייערליכע צערעמאניע פון זייער גוטהייסונג, אפ־אין וועלכע עס געהט אויך אריין די ריינלאנד טריטי, לויט וועל־דייטשלאנד און פראנקרייך פארשפרעכען ניט צו פיהרען מעהר קיין מלחמה און דער געגענט ארום טייך ריין ווערט ערקלערט אלס נייטראלער טעריטאריום, וואס טאר פון זיי ביידען ניט באנוצט ווערען אין מיליטערישען צוועקען.

* * *

פאר דער נאציאנאלער ליגע מיינט עס דאריבער א גרויסער זיעג, און דער פונהויב איז אזא מזל'דיגער, אז פון זשענעוואא איז אויך לעצטע וואך מיטגעטיילט געווארען, אז בריאן און שטרעסעמאן האבען געהאט צוויי שטן זיך א קאנפערענץ, וואו זיי זענען געקומען צו איינשטימיגע באר שלוסען וועגען פיעלע פראגען, איינשליסענדיג אויך די פראגע פון אי־ראפע'ס חובות צו אמעריקע, א זאך וואס איז ניט קיין קליינער אכן נגף אין דער יעצטיגער וועלט־פאליטיק, ווייל נאך אלעמען איז דאך איירא־פייאישע פאליטיק אויך וועלט־פאליטיק.

און רעדט מען וועגען די פאסירונגען אין זשענעוואא פון לעצטער וואך, דארף אויך פארצייכענט ווערען די רעזאלוציע געגען דעם אלוועלט־ליכען אנטיסעמיטיזם וואס איז דארטען אנגענומען געווארען אויף דעם קאנפערענץ צו שאפען אלוועלטליכען שלום. א רעזאלוציע, אין וועלכער עס ווערט אנגעציינט, אז דער אנטיסעמיטיזם איז תמיד ענג פארבונדען מיט מיליטאריזם און רעאקציע.

און די רעאקציע? זי איז שטענדיג גרייט זיך ארויסצוגעמען ביי־דע איינען, אכ די אידען איין אויג, הי עס האט עס אזוי כאראקטערים־טיש באוויזען לעצטע וואך דער אינטערוויו פון גראף קלעבעלסבערג, אונגארן'ס בילדונגס־מיניסטער, וועלכער האט אליין צוגעגעבען, אז די אונגארישע אוניווערזיטעטען אין די פראווינצן שטעדט זענען כמעט ליי־דיג, און דאך האלט מען זיך ביים „נומערוס קלאזוס".

און קאמף מיט'ן אלוועלטליכען אנטיסעמיטיזם אין אלע מאל אין צייט.

ימים נוראים אין ניו יארק.

פון ב. סמאליאר

די וואך פון ימים נוראים איז די אינטערעסאנטסטע וואך פאר איינעם וואס וויל שטודירען דאס אידישע לעבען אין ניו יארק. אין דער דאזיגער וואך קען מען נאנץ קלאהר זעהען וואס פאר א ראליע די איהען שפיעלען אין ניו יארק, און ווי גרויס זייער איינפלוס איז אויף דעם אלגעמיינעם לעבען.

אין קיין שטאדט פון אמעריקא לאר־זען זיך די ימים נוראים טעג ניט פיה־לען אזוי שטארק ווי אין ניו יארק. אין די טעג פון ראש השנה און יום כפור זעהט מען בעשיינפערליך אז ניו יארק איז א אידישע שטאדט. אין איינינע טיילען פון שטאדט הערשט כמעט די זעלבע יום טוב'דיגע רוהיגקייט וואס יעדער אמעריי־קאנער איז נעדענקט נאך פון אמאל ווען ער איז געווען אין דער אלטער היים אין זיין קליין שטעדטעל, ערגעץ וואו אין רוסלאנד אדער פוילען.

די שטענדיג רוישיגע און קאכיגע ניו יארק ווערט אין די טעג פון ראש השנה און יום כפור פארוואנדעלט אין א שטאדט פון אידישער שטילקייט. ניטאו דער שטענדיגער גאסען טומעל, עס פעהלט דאס יאגעניש, דאס לויפען, דער הארהא, פונקט ווי ניט בלויז די אידען פון ניו יארק וואלטען געפיערט זייער יום טוב, נאר ווי די גאנצע באפעלקערונג פון דער גרויסער און ריזיגער שטאדט וואלט דאס געטאן.

אויף דער רוישיגער בראדוויי און איבער דער אריסטאקראטישער פינפטער עוועניו ווערט אלעס שטיל. פארשלאסען, פונקט ווי אין א זונטאג טאג, זיינען די געשעפטען. פארמאכט זיינען א גרויסער צאהל רעסטאראנען און קאפעיס. דער שטענדיגער ים מיט מענשען וואס קאכט און ברוזיט אויף די דאזיגע צוויי הויפ־טגאסען פון ניו יארק איז ניטא. א נייסט פון איינזאמקייט הערשט איבער די דאָ־זיגע גאסען. דאָ און דארט באמערקט מען איינצעלנע דורכגעהער אויף די ברייטע טראטוארען פון דער פינפטער עוועניו, אבער זיי, די דאזיגע דורכגעהער, שטריי־כען נאך אונטער די איינזאמקייט. ניט קיין איינצעלנע מענשען איז מען גע־וואונדען צו זעהען טאג טעגליך אויף בראדוויי און פינפטער עוועניו, נאר נאנ־צע יו'ען מיט מענשען.

און אפילו אויף דער באריהמטער "וואל סטריט" — דארט וואו עס ווערט פעהלט דאס יאגעניש, דאס לויפען, דער פון לענדער און מלוכות; דארט וואו עס ליגט דער גרעס־טער קאפיטאל פון דער וועלט, — אפילו דארט איז אויך שטילער אין די טעג פון ראש השנה און יום כפור. וואל־סטריט, די בירזשע פון דער וועלט, קאכט זיך ניט אזוי שטארק אין די טעג פון די אידישע ימים טובים. פון די טויזענטער מענשען וואס שכייען ארום יעדען טאג פון א נאנץ יאהר אויף וואל סטריט, וועט איהר איצט געפינען הונדערטער וואס שטעהען אין די אידישע טעמפלען און בעטען אויס א גוט יאהר.

און טאמער זענט איהר פאראינטע־רעסירט זיך אראפצאפען קיין האדלעם אדער אויף דער אידישער איסט סייד, אדער נאר קיין בראנזוויל, וועלען דאן פאר אייך לעבעדיג ווערען בילדער פון דער אלטער היים וואס איהר האט שוין לאנג, לאנג פארגעסען, אויב דאס אידישע רע־ליגיעזע לעבען איז אייך ניט געווען נאר הענט. פונקט ווי אין דעם קליינעם שטעדטעל פון דער אלטער היים וועט איהר דארט טרעפען אידען אנגעטאן אין זייערע טליתים, אלומשפאצירענדיג ארום דעם אלטען היימישען שטעדטעל. קיין די שוהלען און ארום פארשיעדענע קאנ־נייעס אין ניו יארק איז עס ניט אזוי גרעניישאנס. איהר וועט טרעפען זייערע פרויען אויסגעפוצט יום טוב'דיג מיט די מחזורים אין די הענד, געהענדיג אין שוהל אריין. איהר וועט טרעפען זייערע קינדער, די קינדער וואס זיינען שוין גע־בוירען געווארען אין אמעריקא, — אין די שוהלען און ארום די שוהלען. ראש השנה און יום כפור זיינען די טעג פאר וועלכע עס האבען דרך ארץ אפילו די אמעריקא־נער געבוירענע, מאכט ניט אויס אויב זיי זיינען קינדער אדער דערוואקסענע. ביי איינינע קומט עס צוליעב רעליגיעזען אבערגלויבען, ביי אנדערע צוליעב גע־וואוינהייס, אבער אלע זיינען זיי אין די דאזיגע טעג ניט אין קיין אנדער פלאץ אויסער דער שוהל.

און ווען איהר געהט דורך אויף דעם גרויסען בריק וואס פאראיינגיגט ניו יארק מיט ברוקלין זאלט איהר זיך ניט וואונ־דערען, ווען איהר זעהט דארט א מענגע אידען און אידענעס שטעהענדיג אויפ'ן בריק. דאס פראווען זיי דארט תשליך. אהער זיינען זיי געקומען אויסטרייסלען זייערע זינד אזוי ווי דער מנהג איז אין